

«A çò ho relativitza tot, Ernest», em va dir un company meu només veure'm al cementeri de València. Evidentment, això ho relativitzava tot. Semblava estrany que en poques hores s'hagués produït un daltabaix tan important. En la matinada del primer diumenge de juny havia mort Sebastià Garcia Martínez, a València, en la seua ciutat, i amb la seua desaparició perdria així mateix el país un dels seus puntals en l'esforç sempre apassionat, però a vegades ingrát, de comprendre la seua història.

Sebastià Garcia Martínez, nascut a Villena el 1942, era en realitat un valencià de cor. Home castellanoparlant, per la seua procedència geogràfica fronterera entre el País Valencià i la regió murciana, s'havia identificat al llarg de la seua vida totalment amb València i, a més, s'havia constituït en un dels més sòlids valedors en la defensa del país.

Però Sebastià Garcia Martínez s'havia format des de ben jove en les aules de la Universitat valenciana, als inicis de la dècada dels seixanta, en els moments en què les inquietuds culturals i històriques coincidien en el temps amb el primer reviscolament, fins i tot polític, del país. En aquells anys i, després d'haver acomplert una primera etapa d'investigació de caire geogràfic, vinculada a l'estudi de la seua terra natal i culminada en la seua tesi de llicenciatura, amb el Premi Extraordinari del curs acadèmic del 1966, i en un petit recull d'articles al voltant de l'evolució agrària i els problemes històrics entre Villena i el Regne de València, el mestratge de Joan Reglà fou decisiu en el camí del nou llicenciat.

Ernest Belenguer i Cebrià*

Sebastià Garcia Martínez, el rigor clàssic

La mort ha impedit a Sebastià Garcia Martínez d'accedir a la càtedra d'Història Contemporània del País Valencià en la Universitat de València. La seua trajectòria i la seua obra —impreses de rigor clàssic— Han quedat tallades en un moment madur, ple de vitalitat.

Amb ell i amb el Departament d'Història Moderna, Sebastià, com era conegut pels seus companys, reafirmà cada vegada més una vocació i uns objectius ben clars des dels seus orígens. D'antuvi, Sebastià deixà ben palès quines eren les seves prioritats i amb quines eines, que configuraven el seu caràcter, podia treballar. Jo crec que, entre les múltiples facetes de la seua vida, dos són els vestants més destacables.

D'un costat, l'home de ciència, l'historiador rigorós que sempre fou. Era un historiador clàssic, en el bon sentit de la paraula. Un home al marge de les modes, de vegades massa colpidores, que passen tan ràpidament com vénen. I ell mateix així ho deia, com

consta en més d'una dedicatòria dels seus treballs, que m'adreçà. Lluny també de la utilització de frases grandiloqüents, de conceptes que, de tan repetits, perden la seua consistència real, Sebastià era un historiador d'arxiu, de documentació quasi obsessiva, a vegades fins i tot ferregosa, però que ell creia necessària per tal d'esventar possibles crítiques fàcils, sempre més prudents davant un ventall historiogràfic i arxivístic tan abundós. En la seua obra, sense cap ànim de fer-ne un repàs exhaustiu, poden destriar-se les següents línies.

Una primera central, fonamental, que donà llum tant al seu primer llibre, ja conegut el 1968, com a la seua tesi doctoral, llegida a

la Universitat de València amb Premi Extraordinari de Doctorat el 1972. Em refereixo a la seua tasca investigadora al voltant de l'època de Carles II. El seu llibre *Els fonaments del País Valencià modern*, de 1968, constituï al seu temps un dels primers treballs a València publicats en català, que renovava el panorama historiogràfic valencià de la mà del professor Reglà. Però ho feia ja un dels seus deixebles, amb ànim clarament renovador i que s'apropava als darrers anys del segle XVII, tot esmenant els vells tòpics d'una època que no havia assolit un tractament adient des de l'aportació enterament desfasada del duc de Maura.

El llibre de Sebastià significà al seu temps i en els cercles més conscienciats del país una fita important, tot i que era en si mateix un avanç de la seua tesi doctoral, molt més enriquidora per la major solidesa de les seves aportacions erudites: *Valencia bajo Carlos II. Bandolerismo, reivindicaciones agrarias y servicios a la Monarquía* (València, 1974, vol. II). I era un fita important, entre d'altres coses, perquè anava més enllà de les necessàries crides d'atenció de la consciència col·lectiva del país que havien estat el llibre de Joan Fuster *Nosaltres els valencians* (1962), el volum I de la *Història del País Valencià*, de Miquel Tarradell i Manuel Sanchis Guarnier, publicat el 1965, i la preciosa síntesi, plagada de fecundes intuïcions cap al futur, que fou l'*Aproximació a la Història del País Valencià*, de Joan Reglà, impresa ja a València el 1968, el mateix any que naixia *Els fonaments* de Sebastià, una obra aquesta darrera que iniciava la llista de les monografies que suposadament podien esperar-se del magisteri i del descobri-

ment de nous horitzons que impulsaven Reglà i els seus primers deixebles.

Sebastià ha estat, així, l'historiador de l'enfonsament i, si val, de la recuperació del País Valencià, en un cercle que s'inicià cap a la meitat del segle XVI i sembla tancar-se a les darreries del XVII. No debades Sebastià col·laborà activament en el volum III de la Història del País Valencià, *De les Germanies a la Nova Planta*, publicat fa ja més de deu anys, el 1975, al costat de noms aleshores tan consagrats com els de Joan Reglà i Joan Fuster. I sobretot fou el prologuista, director i impulsador dels volums IV i V de *Nuestra Historia*, un intent seriós d'actualització, amb caràcter divulgatiu però universitari, de la nostra història. Intent, a més, integrador, globalitzador, perquè, simpatitzants o no de Sebastià —i a la nostra professió sempre abunden els uns i

els altres—, cal reconèixer que, a nivell d'historiador, Sebastià normalment cridava a tots, en la tasca comuna de fer país, un fet que no hauríem pas d'oblidar, ara que dissortadament ha desaparegut.

Però hi ha un segon vessant en la personalitat de Sebastià Garcia Martínez que cal no oblidar. Sebastià fou un home d'acció. I no em refereixo tan sols a la seva tasca universitària, que el portà a gaudir dels càrrecs més alts de la Universitat, a València i fora, des dels llocs inicialment més modestos, en un currículum sempre ascendent.

Em refereixo, sobretot, amb el qualificatiu anterior a la seva capacitat organitzativa, ja des de molt aviat. Sebastià fou el 1971 un dels homes que impulsà des del Secretariat el I i fins ara únic Congrés d'Història del País Valencià. Sebastià col·laborà en dos Col·loquis entorn del País Valen-

cià que es dugueren a terme a Pau, el 1978 i el 1981. Sebastià era membre de Consells de Redacció de revistes com ara *Estudis, Lull, L'Espill*, com també formà part del Comitè Organitzador de la I Assemblea d'Història de la Ribera (1980) i fou president del Primer Simposi d'Història de l'Horta-Albufera (1981). I tan forta era aquesta capacitat seva, en la qual s'esplaiava la seva personalitat de relacions públiques, sempre envoltada d'una visió un xic irònica de la vida, que l'exportà a la Universitat de Múrcia. Allí, sota la seva direcció, ha vist la llum la revista *Contrastes*, allí va convocar un Congrés a Cartagena «Ciudad y mar» (1984), allí va prologar i impulsar diverses publicacions gairebé en una mena de rencontre amb els seus primers articles, no molt llunyans en la ubicació geogràfica. Però Sebastià no desitja-

va arrelar-se a Múrcia. El seu despatx a la facultat de Filosofia i Lletres d'aquella ciutat era tot un símbol. Les publicacions valencianes s'amuntegaven allí i fins i tot un mapa mural del País Valencià adornava, com un quadre pictòric, les parets nues. Semblava com si Jaume I no hagués deixat Múrcia al seu gendre Alfons. Per això els intents de Sebastià de tornar a València eren constants. I l'ocasió semblava apropar-se amb la convocatòria d'una càtedra a la Universitat de València, el passat gener. La mort, que no perdona ningú, ha estroncat en plena joventut els seus projectes més acarats i ha deixat el país sense un historiador del qual tantes coses podia encara esperar.

* Catedràtic d'Història Moderna, Vice-rector d'Ordenció Acadèmica, Universitat de les Illes Balears.

Residencial Venècia

HABITATGES D'UN, DOS, TRES I QUATRE DORMITORIS DES DE 3.523.950 PTES.

• mínima entrada • finançació fins a vint anys

PORT SAPLAYA

• INFORMACIÓ i VENDES: Autopista València-Barcelona, Km 4,5 (EIXIDA 2), tel. 96/371 36 11. I en FICSA. Pau, 11, Tels. 96/332 34 02-3-4. 46003-VALÈNCIA.

PLA PARCIAL APROVAT PER O.M. 21.1.76

VALENCIA 4.5 Km. AUTOPISTA BARCELONA PORT SAPLAYA